DESTINE FRÂNTE ÎN SUDUL BASARABIEI: PRIMUL VAL AL REPRESIUNILOR ÎN SATUL PELINEI (1940-1941)

BROKEN LIVES IN SOUTHERN BESSARABIA: THE FIRST WAVE OF SOVIET REPRESSIONS IN THE VILLAGE OF PELINEI (1940-1941)

Mihail BALAN,
Specialitatea Istorie și Educație pentru Societate, gr. IES 2401,
Coordonator științific: **Ludmila CHICIUC**, dr., lector univ.,
Centrul Universitar ,,Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Prezentul studiu analizează mecanismele represiunii politice exercitate de regimul sovietic asupra satului Pelinei, raionul Cahul, în perioada 1940-1941. Obiectivul central îl constituie documentarea procesului de eliminare a elitelor administrative locale și a categoriei de gospodari înstăriți, utilizând ca principală sursă „Cartea Memoriei”. Cercetarea evidențiază succesiunea etapelor represive, de la condamnarea foștilor primari în anul anexării, până la operațiunile de deportare colectivă din iunie 1941. Sunt investigate criteriile de selecție a victimelor, demonstrându-se caracterul sistemic al terorii care a vizat grupuri familiale întregi, fără discernământ de vârstă.*

Prima etapă a represiunii a fost marcată de arestarea și condamnarea celor care au deținut funcția de primar. Aceste acțiuni nu au fost simple acte de justiție, ci instrumente de eliminare a liderilor locali care ar fi putut organiza o formă de rezistență sau care simbolizau continuitatea administrației românești. Astfel, din satul Pelinei, raionul Cahul în primele zile de după ocupația sovietică au fost represați 3 (trei) foști primari ai localității: Andrei I. Dobrea (n. 1892), o figură centrală a satului, arestat și condamnat la scurt timp după anexare, în 1940. Documentele atestă un final tragic, a decedat în data de 12 ianuarie 1942, în regiunea Gorki, departe de familie și de locurile natale; Nicolae C. Moraru (n. 1892), exercitându-și mandatul de primar chiar în perioada premergătoare anexării (1938-1940), a fost considerat un element ostil regimului, arestat și condamnat în 1940, a pierit în condiții aspre în lagărul de muncă de la Solikamsk, un simbol al sistemului concentraționar sovietic; Ion N. Negoiță (n. 1890), fost primar (1936-1938), a fost supus muncii silnice, deși a supraviețuit regimului de detenție din Solikamsk până în 1947, anii de privațiune au lăsat urme adânci asupra destinului său și al familiei sale. În condițiile ocupației sovietice și al regimului instaurat funcția administrativă ocupată de localnici în perioada administrației românești, a devenit o sentință la moarte sau la exil.

Cea de-a doua etapă a include deportările în masă ale populației realizate de autoritățile staliniste în noaptea de 12-13 iunie 1941. Urmare a acestui val al terorii de grup care a lovit direct în structura socială și familială a satului Pelinei, sub pretextul luptei împotriva ,,chiaburilor” (țărani înstăriți), într-o singură noapte, din satul Pelinei au fost dislocate familiile Deli și Parșu. Familia Deli, reprezintă un caz tipic de deportare în masă. Ion Gh. Deli, soția sa Maria și cei cinci copii - Gheorghe, Maria, Cristina, Elena și Parascovia - au fost trimiși în regiunea Altai. Represiunea nu a ținut cont de vârstă, vizând deopotrivă adulți și minori, cu scopul de a dezrădăcina definitiv aceste grupuri sociale. Familia Parșu compusă din Constantin V. Parșu, soția sa Nadejda și fiicele Varvara și Claudia, au fost încadrați la categoria ,,chiaburi” și deportați în Aktiubinsk. Eticheta de chiabur era adesea aplicată arbitrar oricărui gospodar care poseda pământ sau inventar agricol peste limitele impuse de noul regim.

Lucrarea evocă unul dintre cele mai zguduitoare cazuri documentate în Pelinei, cel al familiei Susanu. Analiza documentelor de deportare scoate la iveală o realitate crudă și anume că: Anastasia Gh. Susanu, născută în anul 1850, la vârsta de 91 a fost calificată de regimul sovietic ca o persoană „periculoasă” și eligibilă pentru exilul în regiunea Aktiubinsk. Faptul demonstrează caracterul implacabil și adesea inuman al ordinelor de deportare. Ea a fost „ridicată” și expulzată în Siberia, împreună cu fiul său, Nicolae, nora Maria și nepoatele Stepanida și Sofia. Un alt locuitor al satului Pelinei, Dumitru C. Moraru (n. 1912), a fost condamnat la 10 ani de muncă silnică pentru „trecerea frauduloasă a frontierei”. Această acuzație ascundea adesea dorința disperată a localnicilor de a se refugia în România pentru a scăpa de teroarea iminentă.

Studiul demonstrează că modul în care structura socială a localității a fost dezarticulată prin aplicarea metodică a muncii silnice și a exilului forțat în spațiul siberian. Demersul constituie o cercetare a impactului totalitarismului asupra comunităților din sudul Basarabiei, fundamentată pe dovezi factuale și necesitatea reabilitării istorice. Cercetarea întreprinsă a permis precizarea unor caracteristici definitorii ale fenomenului represiunilor staliniste, între care: faptul sistematizării represiunii care s-a manifestat ca o acțiune coordonată de eliminare a bazei administrative și economice a satului; la fel, procesul destructurării familiale, având în vedere că deportările din 1941 au vizat cel puțin trei generații simultan (de la străbunici de 91 de ani la copii), provocând traume ireparabile identității locale; și, în cele din urmă, necesitatea imperioasă a restaurării adevărului, așa cum procesul de reabilitare documentară, început în perioada 1989-1991, reprezintă actul final de recunoaștere a nevinovăției acestor oameni.

Pentru satul Pelinei, raionul Cahul, la fel ca și pentru sutele de localități basarabene ajunse sub regim sovietic, aceste pagini de istorie nu sunt doar statistici, ci reprezintă fundamentul unei datorii morale de a păstra vie memoria celor care au plătit cu viața sau cu libertatea pentru simplul fapt de a fi fost gospodari sau lideri ai comunității lor.

Cuvinte-cheie: *satul Pelinei, represiuni politice, sovietizare, deportări, Cartea Memoriei, elite administrative*

Abstract: *This paper examines the mechanisms of political repression exerted by the Soviet regime on the village of Pelinei, Cahul District, during the 1940-1941 period. The central objective is to document the process of eliminating local administrative elites and the class of prosperous farmers, utilizing "The Book of Memory" (Cartea Memoriei) as the primary source. The research highlights the succession of repressive stages, from the sentencing of former mayors in the year of annexation to the collective deportation operations of June 1941. The criteria for victim selection are investigated, demonstrating the systemic nature of the terror that targeted entire family groups, regardless of age. The study illustrates how the social structure of the locality was dismantled through the methodical application of forced labor and forced exile to the Siberian regions. This endeavor constitutes a research into the impact of totalitarianism on the communities of Southern Bessarabia, grounded in factual evidence and the necessity of historical rehabilitation.*

Keywords: *Pelinei village, political repressions, sovietization, deportations, The Book of Memory, administrative elites*